

HLAVNÝ BANSKÝ ÚRAD
Kammerhofská 25, 969 50 Banská Štiavnica

SPRÁVA

za rok 2019

**o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
vývoji pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania
a iných poškodení zdravia z práce**

z oblasti dozoru

Hlavného banského úradu

a

obvodných banských úradov Slovenskej republiky

1. Úvod

V súlade s úlohou podľa bodu B.3 uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 475 z 11. júna 2003 a v termíne podľa bodu B.1 uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 624 z 9. septembra 2009 predkladá minister práce, sociálnych vecí a rodiny každoročne do 30. júna na rokovanie vlády „Správu o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce“ za predchádzajúci rok.

V súvislosti s vyššie uvedeným, Hlavný banský úrad na základe požiadavky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 9636/2020-M_OOP 6864/2020 z 10. 02. 2020 vypracoval túto informáciu o stave bezpečnosti, ochrany zdravia pri práci a pracovnej úrazovosti za rok 2019.

2. Orgány dozoru štátnej banskej správy

Podľa § 38 zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 51/1988 Zb.“), orgánmi štátnej banskej správy sú:

- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej banskej správy,
- Hlavný banský úrad s postavením národného orgánu štátnej banskej správy Slovenskej republiky,
- obvodné banské úrady a to:
 - o Obvodný banský úrad v Bratislave,
 - o Obvodný banský úrad v Banskej Bystrici,
 - o Obvodný banský úrad v Košiciach,
 - o Obvodný banský úrad v Prievidzi,
 - o Obvodný banský úrad v Spišskej Novej Vsi.

Obvody pôsobnosti obvodných banských úradov sú ustanovené vyhláškou Ministerstva hospodárstva SR č. 333/1996 Z.z., ktorou sa ustanovujú obvody pôsobnosti jednotlivých obvodných banských úradov.

Hlavný banský úrad (ďalej len „HBÚ“) a obvodné banské úrady (ďalej len „OBÚ“) vykonávajú okrem hlavného dozoru podľa zákona č. 51/1988 Zb. aj štátnu správu na úseku výbušnín, výbušných predmetov a munície podľa § 67 zákona č. 58/2014 Z.z. o výbušninách, výbušných predmetoch a munícii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 58/2014 Z.z.“), spolu s ministerstvom vnútra a ministerstvom obrany.

HBÚ je podľa § 2 ods. 6 NV SR č. 298/2012 Z.z. o systéme identifikácie a sledovateľnosti výbušnín na civilné použitie kompetentný na pridelenie trojmiestneho číselného kódu pre každé miesto výroby výbušnín v Slovenskej republike. HBÚ a OBÚ sú organmi dohľadu nad trhom podľa NV č. 70/2015 Z. z. o sprístupňovaní pyrotechnických výrobkov na trhu a podľa NV č. 131/2016 Z. z. o sprístupňovaní výbušnín na civilné použitie na trhu.

HBÚ a OBÚ úrady sú podľa § 47b ods. 2 zákona č. 51/1988 Zb. a podľa § 26 písm. f) zákona č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov tiež orgánmi dohľadu nad určeným výrobkom podľa osobitných predpisov, v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom. Tiež sú aj orgánmi, ktoré v súčinnosti s Inšpekciou životného prostredia Slovenskej republiky vykonávajú štátnu správu na úseku prevencie závažných priemyselných havárií podľa zákona č. 128/2015 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ďalej sú kontrolnými orgánmi podľa § 23 písm. e) zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon). Sú tiež orgánmi štátnej správy na úseku nakladania s ťažobným odpadom podľa § 17 písm. f) zákona č. 514/2008 Z.z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Sú aj kontrolnými orgánmi podľa zákona č. 258/2011 Z.z. o trvalom ukladaní oxidu uhličitého do geologického prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

3. Ciele a priority dozorných orgánov v roku 2019

Hlavnou úlohou HBÚ a obvodných bankských úradov ako výkonných orgánov hlavného dozoru, je presadzovanie základných princípov a úloh na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len „BOZP“), bezpečnosti prevádzky (ďalej len „BP“) a pracovných podmienok v organizáciách, ktoré vykonávajú činnosť upravenú zákonom č. 51/1988 Zb.

Hlavným cieľom pôsobenia orgánov hlavného dozoru je vyžadovať dodržiavanie platných právnych predpisov zamestnancami a zamestnávateľmi a presadzovať udržiavanie zákonných podmienok na vykonávanie práce, ktoré by mali zaistiť požadovanú úroveň BOZP a BP.

HBÚ a OBÚ si každoročne, okrem plnenia štandardných úloh, vyplývajúcich zo všeobecne záväzných právnych predpisov a noriem platných v oblasti štátnej bankskej správy, stanovujú aj mimoriadne úlohy (tzv. „Plán hlavných úloh.“), zamerané najmä na BOZP a BP. Tieto úlohy každoročne schvaľuje Hlavný bankský úrad na základe návrhov jednotlivých obvodných bankských úradov podľa aktuálnych poznatkov z výkonu hlavného dozoru. Ich plneniu je s ohľadom na ich aktuálnosť venovaná osobitná pozornosť. Zámerom pri ich vykonávaní je dosiahnutie takého stavu v sledovaných subjektoch, kedy sa úrazovosť bude čo najviac blížiť k nulovej hodnote.

4. Prehľad dozorovaných subjektov

Pri výkone hlavného dozoru HBÚ a OBÚ bolo v hodnotenom období vykonaných spolu 458 kontrol (inšpekcií). Najviac kontrol bolo vykonaných v subjektoch (organizáciách), ktoré možno zaradiť do kategórie malých zamestnávateľov, t.j. do 9 zamestnancov. U týchto, spravidla išlo o lomové prevádzky, bolo vykonaných spolu 189 kontrol.

Počty kontrolovaných subjektov v členení podľa právnej formy spoločnosti a počtu

zamestnancov sú uvedené v **Tabuľke č. 1** v prílohe tejto správy. Prevládajú spoločnosti s právnu formou s ručením obmedzeným (254 subjektov) a následne akciové spoločnosti (75 subjektov).

5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch

V roku 2019 bolo v skontrolovaných subjektoch vykonaných celkom 747 inšpekčných výkonov zameraných na BOZP a BP, vrátane 14 následných kontrol zameraných na kontrolu opatrení na zlepšenie stavu BOZP uložených na základe výsledku predchádzajúcich kontrol (inšpekcií) a 67 mimoriadnych previerok. Do celkového počtu inšpekčných výkonov možno zahrnúť aj 10 účasti na kolaudačných konaniach a 34 vybavovaní podnetov.

V sledovanom období bolo zistených celkom 198 porušení predpisov (nedostatkov). Medzi najčastejšie porušenia patrili nedostatky v oblasti riadenia BOZP (72 nedostatkov), potom organizácie práce (51 nedostatkov) a nedostatky na vyhradených technických zariadeniach (24 nedostatkov).

Prehľad inšpekčných výkonov, porušení predpisov podľa objektov a podľa kódov štatistickej klasifikácie je uvedený v **tabuľkách č. 2, 3 a 4** v prílohe tejto správy.

Na základe výsledkov vykonaných inšpekčných výkonov možno povedať, že väčšina zistených nedostatkov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky vyplýva z nedostatočnej praxe a tiež aj z nedostatočných odborných a osobnostných predpokladov zamestnancov na riadny pracovný výkon, ktorí určené činnosti vykonávajú.

Potvrďuje to aj *rozbor príčin registrovaných pracovných úrazov (tabuľka č. 12)*, ktorých bolo zaznamenaných spolu 209, pri ktorých jednoznačne prevažuje skupina 12. „*Nedostatok osobných predpokladov na riadny pracovný výkon*“ (spolu 105 registrovaných pracovných úrazov), potom skupina 8. „*Používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia.*“ (spolu 58 registrovaných pracovných úrazov) a ďalšia najčastejšia príčina úrazov, skupina 1. „*Chybný alebo nepriaznivý stav zdroja úrazu*“ (spolu 26 registrovaných pracovných úrazov) a podobne aj *rozbor zdrojov registrovaných pracovných úrazov (tabuľka č. 11)*, z ktorého vyplýva, že výrazne prevláda skupina V. „*Materiál, bremená, predmety*“ (97 registrovaných pracovných úrazov) a skupina IV. „*Pracovné, prípadne cestné dopravné priestory, ako zdroje pádu osôb*“ (58 registrovaných pracovných úrazov).

Prehľad pracovnej úrazovosti je uvedený v **tabuľkách č. 7 až 12** v prílohe tejto správy.

6. Nápravné a sankčné opatrenia dozorných orgánov

Na odstránenie zistených nedostatkov vykonávajú a aplikujú banskí inšpektori v súlade so zákonnými kompetenciami už počas inšpekčných prehliadok, prípadne počas vyšetrovania mimoriadnych udalostí, resp. počas vyšetrovania pracovných úrazov, príslušné zákonné opatrenia zamerané na nápravu zisteného závadného stavu, prevažne priamo na mieste v kontrolovaných subjektoch tak, že podľa § 42 ods. 2 písm. b) zákona č.

51/1988 Zb., resp. podľa § 71 ods. 2 písm. b) zákona č. 58/2014 Z. z. vydajú záväzný príkaz na odstránenie zistených nedostatkov.

O výsledku inšpekčnej prehliadky vyhotovuje bankský inšpektor zápisnicu, ktorú prerokuje so štatutárnym orgánom alebo so zodpovedným vedúcim zamestnancom kontrolovaného subjektu (organizácie). Pokiaľ inšpektor vydá záväzný príkaz na odstránenie zistených nedostatkov, tento sa stáva súčasťou zápisnice. O výsledku kontroly (prehliadky) je informovaný príslušný odborový orgán a príslušný zástupca zamestnancov pre bezpečnosť a zdravie pri práci, ktorí sú v organizácii zriadení.

V prípadoch, pri ktorých došlo k zrejmemu a bezprostrednému ohrozeniu verejného záujmu v oblasti BOZP a BP či technických zariadení, v prípadoch, pri ktorých boli zistené také nedostatky, ktoré nebolo možné ihneď na mieste odstrániť, bol bankskými inšpektormi nariadený zákaz príslušnej činnosti.

Prehľad rozhodnutí vydaných HBÚ a OBÚ, ktoré obmedzujú výkon činnosti subjektu (organizácie) je podľa druhu obmedzenia, resp. zákazu uvedený v **Tabuľke č. 6** v prílohe tejto správy.

Súčasťou niektorých opatrení smerujúcich k predchádzaniu opakovania sa vzniku okolností, vedúcich k ohrozeniu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky boli aj sankčné opatrenia, aplikované orgánmi hlavného dozoru. Tieto sankčné opatrenia boli aplikované v správnych konaniach (rozhodnutím) vedených voči organizáciám, ale aj jednotlivcom. V prípade jednotlivcov bola väčšina sankčných opatrení aplikovaná formou blokového konania (blokovou pokutou) a dohovorom, spojeným aj s poskytnutím poradenstva zameraného na BOZP a BP vo veci.

Organizáciám bolo v roku 2019, v správnom konaní (rozhodnutím), uložených za porušenie predpisov na úseku BOZP a BP celkom 11 pokút v sume 35 100,- €.

Jednotlivcom bolo za porušenie predpisov na úseku BOZP a BP v blokovom konaní uložených spolu 32 blokových pokút v celkovej sume 780,- €.

Prehľad o uložených pokutách je uvedený v **Tabuľke č. 5** v prílohe tejto správy.

7. Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania

Vývoj pracovnej úrazovosti, ako aj závažnosti ich následkov v roku 2019 možno v porovnaní s predchádzajúcim obdobím považovať za pomerne priaznivý. Úrazovosť pomaly klesá a za posledných desať rokov počet registrovaných pracovných úrazov klesol na svoje minimum (209 registrovaných úrazov).

V roku 2019 však boli zaznamenané až 2 smrteľné pracovné úrazy a 1 ťažký pracovný úraz (s ťažkou ujmu na zdraví). Napriek tomu, že vývoj pracovnej úrazovosti je prakticky pomerne ustálený, netreba poľavovať v snahe zlepšovať stav na úseku BOZP a BP, a to najmä v oblasti zlepšovania pracovných podmienok, resp. v snahe zvyšovať úroveň odborností zamestnancov.

Práve pracovné podmienky a kvalita pracovného prostredia ako takého, spolu so „správnym podvedomím“ o hroziacich rizikách majú preukázateľne priaznivý vplyv aj na vývoj pracovnej úrazovosti a tiež aj chorôb z povolania.

V roku 2019 bolo zaznamenaných 40 chorôb z povolania, ktoré boli zaznamenané takto:

- v obvode pôsobnosti OBÚ – BA: 0 osôb,
- v obvode pôsobnosti OBÚ – BB: 7 osôb,
- v obvode pôsobnosti OBÚ – KE: 0 osôb,
- v obvode pôsobnosti OBÚ – PD: 16 osôb,
- v obvode pôsobnosti OBÚ – SNV: 17 osôb.

Z tohto počtu zaznamenaných chorôb z povolania bolo najviac chorôb z jednostranného zaťaženia = 20; z vibrácií, vazoneurózy = 15; zo zaprášenia pľúc = 4 a z hluku = 1 choroba. Ako vidieť, jednoznačne najviac chorôb z povolania je stále spôsobovaných jednostranným zaťažením a potom vibráciami.

Zo štruktúry a počtov chorôb z povolania vyplýva, že hlavnou príčinou vzniku chorôb z povolania sú strojné zariadenia, ich konštrukcia, spôsob činnosti stroja resp. spôsob jeho použitia, ergonómia a hmotnosť stroja. Z toho jednoznačne vyplýva, že v prípadoch používania strojov a zariadení, ktoré sú príčinou vzniku konkrétnych chorôb z povolania, bude potrebné zo strany organizácií, ktoré strojné zariadenia prevádzkujú, prehodnotiť riziká a nebezpečenstvá a prijať zodpovedajúce opatrenia na zníženie vplyvu pracovného prostredia a pracovných prostriedkov na zdravie zamestnancov.

8. Spolupráca dozorného orgánu

Spolupráca dozorných orgánov v oblasti BOZP v roku 2019 pokračovala už tradične Odborovým zväzom pracovníkov baní, geológie a naftového priemyslu SR, Slovenskou banskou komorou, Slovenským združením výrobcov kameniva (SZVK), Slovenskou baníckou spoločnosťou, Slovenskou spoločnosťou pre vŕtacie a trhacie práce, Fakultou baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach a tiež so Slovenským ústavom technickej normalizácie, najmä prostredníctvom niektorých SKTC.

HBÚ a Národný inšpektorát práce majú podpísanú vzájomnú Dohodu o spolupráci od roku 2013. Banské úrady spolupracujú aj s Národným inšpektorátom práce, ako aj jednotlivými krajskými inšpektorátmi práce (napr. pri určovaní hranice dozoru nad BOZP a BP). Zástupca HBÚ bol v novembri 2019 vymenovaný generálnym riaditeľom NIP za člena Koordinačného výboru pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, ktorý je poradným orgánom ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

OBÚ a tiež HBÚ v súčinnosti so Slovenskou inšpekciou životného prostredia Slovenskej republiky vykonávali v súlade so zákonom č. 128/2015 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov koordinované kontroly na úseku prevencie závažných priemyselných havárií v organizáciách (podnikoch) spadajúcich pod hlavný dozor, na ktoré sa vzťahuje tento zákon.

Na základe zákona č. 136/2010 Z. z. o službách na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov je nadviazaná aj spolupráca banských úradov s Národnou agentúrou pre sieťové a elektronické služby v oblasti zabezpečovania funkčnosti tzv. jednotných kontaktných miest, ktoré boli alokované na okresných úradoch všeobecnej štátnej správy

HBÚ a OBÚ SR prostredníctvom svojich inšpektorov spolupracujú aj so Slovenskou spoločnosťou pre trhacie a vŕtacie práce v Banskej Bystrici - najmä pri výučbe v

strelmajstrovských kurzoch (lektorská činnosť) a tiež s viacerými organizáciami pri vykonávaní lektorskej a prednáškovej činnosti zameranej na odbornú prípravu odborne spôsobilých zamestnancov organizácií.

V oblasti výbušnín a vyšetovania závažných pracovných úrazov banské úrady spolupracujú s krajskými a okresnými riaditeľstvami Policajného zboru SR a s Kriminalistickým a expertíznym ústavom. V oblasti predaja pyrotechnických výrobkov spolupracujú aj so Slovenskou obchodnou inšpekciou, s ktorou spolupracuje Hlavný banský úrad aj na úseku chemických látok.

Zástupca HBÚ je členom poradnej komisie vo vzťahu k uplatňovaniu nariadenia REACH na Slovensku.

V rámci konzultácií a prípravy vysokoškolsky vzdelaných odborníkov v oblasti baníctva, ale aj v oblasti vykonávania skúšok a vydávania odborných posudkov pre rozhodovaciu činnosť HBÚ a OBÚ SR pokračovala aj spolupráca s Fakultou baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach, a tiež aj so Strojníckou fakultou Technickej univerzity v Košiciach.

HBÚ v spolupráci so Slovenským združením výrobcov kameniva (ďalej len „SZVK“), usporiadal dňa 12. 04. 2019 vo Zvolene v poradí už X. Odborný seminár SZVK so zameraním na uplatňovanie banských bezpečnostných predpisov na zaistenie BOZP a BP a aktuálnych ďalších predpisov súvisiacich s výkonom BČ a ČVBS v nadväznosti na praktické skúsenosti z týchto činností. Seminár sa konal pod záštitou predsedu Hlavného banského úradu. Na tomto seminári predseda HBÚ, ako i ďalší zástupcovia – vedúci kancelárie predsedu HBÚ a inšpektori OBÚ SR odprednášali rad prednášok s problematikou z oblasti BOZP a BP a špeciálnej legislatívy (banských predpisov), ktoré boli pripravené na základe praktických skúseností z výkonu hlavného dozoru pri BČ a ČVBS.

Skúsenosti z vykonávania hlavného dozoru nad BOZP a BP pri BČ a ČVBS v Slovenskej republike boli predsedom HBÚ a vedúcim kancelárie predsedu prezentované i na zahraničnej konferencii v Českej republike v Jihlave, ktorá sa konala v dňoch 15. – 16. 05. 2019. Gestorom konferencie bol predseda Českého banského úradu.

Zástupcovia OBÚ sa zúčastnili na medzinárodnej konferencii, ktorá sa konala 22. – 24. 05. 2019 v Starej Lesnej pod názvom „Trhacia technika 2019“ a na medzinárodnej konferencii, ktorá sa konala 03. – 04. 10. 2019 v Jasnej pod názvom „Súčasnosť a budúcnosť baníctva a geológie“.

Problematika BOZP a BP bola prednášaná a diskutovaná tiež aj na seminári organizovanom Obvodným banským úradom v Košiciach, ktorý sa konal na Šírave v dňoch 20. – 21. 06. 2019. Seminára sa zúčastnil aktívne, t.j. s prednáškou a prezentáciou celoslovenského pohľadu na výkon hlavného dozoru nad BOZP a BP pri BČ a ČVBS i vedúci kancelárie predsedu HBÚ.

V dňoch 25. – 27. 09. 2019 sa vedúci kancelárie predsedu zúčastnil 25. Stretnutia predstaviteľov štátnych banských správ EÚ, ktoré sa konalo v Nemeckom Cottbuse. Popri nosnej téme rokovaní „Ochrana spoločnosti a životného prostredia v aktívnych a opustených baniach“ boli na stretnutí prezentované aj výsledky z oblasti BOZP a BP z oblastí hlavných dozorov jednotlivých zúčastnených krajín.

Predseda HBÚ, ako i ďalší zástupcovia HBÚ a OBÚ SR prednášali osobitne zamerané prednášky na XXI. Odbornom seminári SZVK, ktorý sa konal pod záštitou MH SR, v dňoch 24. – 25. 10. 2019 v Novom Smokovci. Okrem vyššie uvedených

prednáškových a konzultačných činností zástupcovia HBÚ publikovali svoje odborné články i v časopise SZVK.

9. Hodnotenie stavu ochrany práce v roku 2019 v SR a opatrenia dozorného orgánu na zlepšenie stavu

Poznatky z dozornej činnosti poukazujú na skutočnosti, ktoré sa v hodnoteniach stavu BOZP a BP objavujú už niekoľko rokov dozadu, t.j., že starostlivosť o BOZP a BP ešte stále nie je v popredí záujmu niektorých, možno až väčšiny kontrolovaných subjektov, aj keď je už možné pozorovať zlepšujúcu sa situáciu v tejto oblasti. Aby stav zlepšovania úrovne stavu BOZP a BP pokračoval, je potrebné systematicky a cieľavedome výchovne, ale aj kontrolne pôsobiť.

Nepriaznivým aspektom v tomto smere je skutočnosť, že úroveň pracovných podmienok a starostlivosť o BOZP a BP je ešte stále odrazom ekonomických možností zamestnávateľov, ktorí vo väčšine prípadov sú síce schopní odstraňovať nedostatky zistené orgánmi hlavného dozoru, ale ďalší rozvoj úrovne BOZP a BP, ako aj vlastnú prevenciu v tejto oblasti stavajú na okraj svojho záujmu. Výsledkom takého prístupu je chýbajúci systémový prístup k problematike BOZP a BP.

Posudzovaniu rizík je z pohľadu organizácií venovaná stále pomerne malá pozornosť, spolupráca vedúcich zamestnancov a zamestnancov z pohľadu BOZP a BP je často neuspokojivá, resp. formálna, kvalita detailnejšieho a presnejšieho oboznamovania zamestnancov s problematikou BOZP a BP je neuspokojivá, čím zbytočne zaťažuje nielen zamestnávateľov, ale aj zamestnancov, jej účinok je diskutabilný, až slabý.

Čo sa týka ekonomických aspektov organizácií je možné pozorovať, že niektoré organizácie vykonávajúce bankú činnosť (ďalej len „BČ“) alebo činnosť vykonávanú bankovým spôsobom (ďalej len „ČVBS“) nemajú prognózy na zabezpečenie dostatočného odbytu svojej produkcie. Z tohto dôvodu znižujú ťažbu, zároveň aj tvorbu zisku a časť prostriedkov, ktoré by mohli určiť na BOZP a BP obmedzujú.

Vážnym problémom je aj prehľbujúci sa deficit kvalifikovaných zamestnancov. Dnes sú bežné situácie, že kvalitní, skúsení a už zapracovaní zamestnanci migrujú za lepšie platenými príležitosťami. Na pracovné pozície, na ktorých sa vykonáva činnosť v bezprostrednom styku s horninovým masívom či už podzemí, ale aj na povrchu, ktoré sú spojené s neodstrániteľným rizikom ohrozenia a poškodenia zdravia sú prijímaní zamestnanci s nepreskúmanými odbornými znalosťami a čo je horšie, bez dostatočnej praxe a skúseností v náročnom banskom prostredí.

V poslednom období je pozorovateľné, že už aj tak pomerne riziková práca sa stáva rizikovejšou aj z dôvodu pôsobenia rôznych nepriamych vonkajších vplyvov, napríklad tlaku na dodržiavanie termínov výstavby (razenie a výstavba tunelov) alebo náhle požiadavky na zvýšenie odbytu napr. pri ťažbe v povrchových lomoch (dodávky suroviny pre výstavbu diaľnic a pod.).

Riadna a precízna kontrola a zabezpečenie pracoviska pred začatím prác, najmä po odstrele, vrátane jeho riadneho odvetrania je zvlášť v podzemí a najmä pri razení v zložitých geologických podmienkach náročné, niekedy aj zdĺhavé. Týka sa to však aj lomových prevádzok na povrchu, najmä po výdatnej prehánkovej činnosti (dlhotrvajúce výdatné dažde a pod.). Preto vo väčšine prevádzok, kde je vykonávaná banká činnosť, ale

aj činnosť vykonávaná bankským spôsobom a najmä činnosť v oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície, je potrebné z hľadiska BOZP a BP prácu posudzovať osobitne s prihliadnutím na miestne podmienky, resp. meniaci sa vplyv prostredia. Skúsenosti z minulosti, potvrdzujú, že pri tlaku na zvyšovanie výkonov pri razení, ale aj pri dobývaní a tiež aj pri výrobe a spracúvaní výbušnín, výbušných predmetov a munície, dochádza k určitému podceňovaniu miery hroziaceho nebezpečenstva, resp. jeho nepostrehnutiu, či už priamo na pracovisku alebo v jeho blízkosti, alebo k nedôslednému posúdeniu stavu a úrovne bezpečnosti, resp. k podceneniu rizika vyplývajúceho z danej činnosti a tým k zvýšeniu pravdepodobnosti vzniku nešťastia.

Pre zlepšenie stavu v oblasti BOZP a BP je potrebné zo strany HBÚ a OBÚ systematicky a dôsledne vplývať na dôsledné dodržiavanie platných právnych predpisov zamestnancami a zamestnávateľmi a presadzovať vytváranie a udržiavanie zákonných a takých podmienok na vykonávanie práce, ktoré jednoznačne zaistia požadovanú úroveň BOZP a BP bez ohľadu na ekonomické ukazovatele činnosti subjektu.

Žiaľ, ani takáto snaha HBÚ a OBÚ pri výkone hlavného dozoru nedokáže zlepšiť ekonomickú situáciu zamestnávateľov, ktorej úroveň má priamy vplyv na úroveň zabezpečenia BOZP a BP u jednotlivých zamestnávateľov. Tiež nedokáže zmeniť vplyvy, ktorými pôsobí na bankské prevádzky tlak záujmov spoločnosti.

V Banskej Štiavnici: 26. 03. 2020

JUDr. Ing. Peter Kúkelčík
predseda úradu

Prílohy:

Textová príloha

Tabuľková príloha - Tabuľky č. 1 - 12

TEXTOVÁ PRÍLOHA

10. Činnosť dozorného orgánu

10.1 Personálne údaje

Hlavný dozor v roku 2019 vykonávali HBÚ a OBÚ v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP) a bezpečnosti prevádzky (BP) prostredníctvom bankých inšpektorov funkčne zaradených najmä na oddeleniach banskej bezpečnosti. Celkový počet inšpektorov Hlavného bankého úradu a obvodných bankých úradov SR bol 53. V danom počte sú zarátaní i predsedovia úradov a vedúci odborných oddelení.

Na oddeleniach banskej bezpečnosti bolo zaradených v roku 2019 spolu 18 inšpektorov, vrátane vedúcich oddelení banskej bezpečnosti. Ich rozdelenie je nasledovné: HBÚ 2 inšpektori, OBÚ Bratislava 4 inšpektori, OBÚ Banská Bystrica 2 inšpektori, OBÚ Košice 3 inšpektori, OBÚ Prievidza 4 inšpektori, OBÚ Spišská Nová Ves 3 inšpektori.

10.2 Výkony

Ako už bolo uvedené vyššie, v bode 5., v roku 2019 bolo v kontrolovaných subjektoch vykonaných celkom 747 inšpekčných výkonov zameraných na BOZP a BP, vrátane 14 následných kontrol zameraných na kontrolu opatrení na zlepšenie stavu BOZP uložených na základe výsledku im predchádzajúcich kontrol (inšpekcií) a 67 mimoriadnych previerok. Do celkového počtu inšpekčných výkonov možno zahrnúť aj 10 vykonaných účastí na kolaudačnom konaní a 34 vybavovaní podnetov.

Okrem sledovaných inšpekčných výkonov uvedených v **Tabuľke č. 2** však inšpektori oddelenia banskej bezpečnosti bankých úradov vykonávajú mnoho ďalších správnych úkonov, ktoré nie sú v podkladových tabuľkách vyhodnotené. Ide najmä o overovanie odbornej spôsobilosti osôb, vydávanie im príslušných dokladov, vyšetrovanie havárií a závažných pracovných úrazov, povoľovanie výnimiek z bankých predpisov, dávanie rôznych vyjadrení, resp. povolení k použitiu zariadení (najmä v podzemí), ukladajú sankcie rozhodnutím, alebo konajú voči iným subjektom (školenia, lektorská činnosť a pod.) a spracovávajú pomerne rozsiahlu spisovú agendu súvisiacu nielen s problematikou BOZP a BP. O týchto činnostiach je podaná krátka informácia v kapitole 10.8.

Činnosť, pôsobnosť a povinnosti osôb a pôsobnosť orgánov štátnej správy v oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície upravuje zákon č. 58/2014 Z. z. Z činnosti v tejto oblasti HBÚ každoročne vypracováva podľa článku III. bodu B uznesenia Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky č. 238 z 26. novembra 2008 a metodiky na vypracúvanie správy o bezpečnosti Slovenskej republiky o situácii na úseku výbušnín a pyrotechnických výrobkoch, osobitnú „*Správu o bezpečnosti Slovenskej republiky*“, ktorú predkladá Bezpečnostnej rade SR, údaje z ktorej nie sú využité v tejto správe o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej banskej správy.

10.3 Poradenská činnosť

V rámci bezplatnej poradenskej činnosti v roku 2019 poskytli HBÚ a OBÚ celkom 96 poradenstiev zameraných na BOZP a BP. Poradenstvo bolo najčastejšie poskytované v oblasti praktickej aplikácie bansko-bezpečnostných predpisov, vyhradených technických zariadení, vybraných banských zariadení, vybraných zariadení ako aj v oblasti projektovej prípravy objektov, zariadení a prác súvisiacich s bankou činnosťou alebo činnosťou vykonávanou bankým spôsobom, prípadne inou činnosťou upravenou zákonom č. 51/1988 Zb., resp. zákonom č. 58/2014 Z. z.

Údaje o poskytnutej poradenskej činnosti sú uvedené v **Tabuľke č. 2** predstavujú riadne zaevidovanú poradenskú činnosť, poskytnutú bankými úradmi priamo, ako samostatný úkon.

Poradenská činnosť je však HBÚ a OBÚ poskytovaná prakticky aj pri každej, resp. po každej vykonanej inšpekčnej prehliadke. Táto sa však osobitne neeviduje, resp. nevyhodnocuje (prakticky sa ani nedá evidovať, alebo vyhodnocovať). Vzniká totiž pri prerokovávaní výsledku inšpekčnej prehliadky, o vykonaní ktorej vyhotovuje banký inšpektor zápisnicu, ktorú prerokováva so štatutárnym orgánom alebo so zodpovedným vedúcim zamestnancom kontrolovaného subjektu. Takto poskytnutá poradenská činnosť je niekedy pomerne obsiahla, ako však bolo vyššie uvedené, osobitne sa nevyhodnocuje.

10.4 Poskytovanie informácií

V roku 2019 bolo HBÚ a OBÚ poskytnuté 33 informácií podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o slobode informácií) zameraných na oblasť BOZP a BP. Ďalšie žiadosti o poskytnutie informácie však boli posúdené a riešené ako žiadosti o poradenstvo na úseku BOZP a BP.

10.5 Sťažnosti a podnety

Na Hlavnom banskom úrade a obvodných banských úradoch nebola v roku 2019 podaná žiadna sťažnosť smerovaná na nedostatky v oblasti BOZP a BP.

Bolo však zaregistrovaných 24 podnetov na porušovanie predpisov.

10.6 Príprava predpisov a technická normalizácia

V oblasti technickej normalizácie HBÚ spolupracuje so Slovenským ústavom technickej normalizácie najmä pri preberaní technických noriem Európskej únie do sústavy Slovenských technických noriem.

V súvislosti s prijatím zákona č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý o.i. zrušil zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, HBÚ zaktualizoval niektoré svoje interné predpisy, resp. usmernenia zamerané na riešenie problematiky BOZP, resp. BP.

HBÚ je zapojený do spolupráce pri zisťovaní nebezpečných výrobkov – RAPEX.

10.7 Zahraničná spolupráca

Zahraničným odborníkom prezentovali skúsenosti z vykonávania hlavného dozoru nad BOZP a BP pri BČ a ČVBS v Slovenskej republike, predseda HBÚ a vedúci kancelárie predsedu na zahraničnej konferencii v Českej republike v Jihlave, ktorá sa konala v dňoch 15. – 16. 05. 2019. Gestorom konferencie bol predseda Českého bankého úradu.

Vedúci kancelárie predsedu HBÚ sa v dňoch 25. – 27. 09. 2019 zúčastnil 25. Stretnutia predstaviteľov štátnych bankových správ EÚ, ktoré sa konalo v Nemeckom Cottbuse. Popri nosnej téme rokovaní „Ochrana spoločnosti a životného prostredia v aktívnych a opustených baniach“ boli na stretnutí prezentované aj výsledky z oblasti BOZP a BP z oblastí hlavných dozorov jednotlivých zúčastnených krajín.

10.8 Vydávanie oprávnení, osvedčení a preukazov

HBÚ a OBÚ v roku 2019 overili odbornú spôsobilosť a na základe úspešne vykonanej skúšky vydali spolu 114 osvedčení o odbornej spôsobilosti podľa vyhlášky MH SR č. 208/1993 Z.z. o požiadavkách na kvalifikáciu a o overovaní odbornej spôsobilosti pracovníkov pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankovým spôsobom (t.j. na funkcie: vedúci bane, vedúci lomu, vedúci pracovník, projektant, bezpečnostný technik a vedúci likvidácie havárie). Ďalej vydali 2 rozhodnutia o schválení odbornej spôsobilosti osoby na vykonávanie funkcie podľa bankových predpisov a 1 potvrdenie o overení odbornej spôsobilosti osoby na vykonávanie funkcie podľa bankových predpisov

Ďalej HBÚ a OBÚ v roku 2019 vydali v oblasti BOZP a BP spolu 64 rozhodnutí o povolení výnimky z bankových predpisov, ktoré upravujú BOZP a BP.

Hlavný bankový úrad v roku 2019 vydal 9 rozhodnutí o uznaní dokladov o odbornej kvalifikácii a 3 rozhodnutia o zamietnutí žiadosti o uznanie dokladu o odbornej kvalifikácii podľa zákona č. 422/2015 Z.z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Vydal tiež 5 rozhodnutí o uznaní odbornej kvalifikácie Hlavný bankový merač a na základe výsledku skúšky vydal 1 osvedčenie o odbornej spôsobilosti Hlavného bankého merača.

Hlavný bankový úrad v roku 2019 ďalej tiež vydal podľa § 5 ods. 6 zákona č. 51/1988 Zb. a zároveň aj podľa § 27 ods. 3 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov 6 subjektom oprávnenie na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce.

Tiež vydal 5 rozhodnutí o povolení vybraného bankého zariadenia na používanie v podzemí.

V oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície vydali HBÚ a OBÚ na základe výsledku skúšky spolu 54 osvedčení o odbornej spôsobilosti Strelmajster a v 13 prípadoch predĺžili platnosť osvedčenia na túto činnosť, vydali 1 osvedčenie o odbornej spôsobilosti Technický vedúci odstrelov a vydali 5 rozhodnutí o uznaní odbornej kvalifikácie Pyrotechnik. Ďalej HBÚ vydal spolu 10 rozhodnutí týkajúcich sa špecializovaných činností z oblasti výbušnín, výbušných predmetov a munície. Z činností v tejto oblasti

HBÚ každoročne vypracováva podľa článku III. bodu B uznesenia Bezpečnostnej rady Slovenskej republiky č. 238 z 26. novembra 2008 a metodiky na vypracúvanie správy o bezpečnosti Slovenskej republiky o situácii na úseku výbušnín a pyrotechnických výrobkoch, osobitnú „*Správu o bezpečnosti Slovenskej republiky*“, ktorú predkladá Bezpečnostnej rade SR. Bližšie údaje o činnosti HBÚ a OBÚ v tejto z pohľadu BOZP a BP osobitne špecifickej oblasti je možné získať z príslušnej správy. Údaje z nej nie sú použité v tejto *Správe o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce*.

V Banskej Štiavnici: 26. 03. 2020

JUDr. Ing. Peter Kúkelčík

predseda úradu

TABULKOVÁ PRÍLOHA

